

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)
 Bolu Abant İzzet Baysal University
 Journal of Faculty of Education

2025, 25(2), 1170–1188. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025..-1557574>

Yükseköğretim Kurumlarında Krizlere Hazırlık Durumlarının İncelenmesi (Covid-19 Salgını Örneği)*

Examining Crisis Preparedness in Higher Education Institutions: The Case of the COVID-19 Pandemic

Cebraail ÖZTÜRK¹ , İmam Bakır ARABACI²

Geliş Tarihi (Received): 28.09.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 05.05.2025

Yayın Tarihi (Published): 15.06.2025

Öz: Araştırmada, Covid-19 salgınında ortaya çıkan kriz durumuna yükseköğretim kurumlarının hazırlıklı olup olmadığını ve yapılan hazırlıkların uygulamaya dönüştürülmesinin katılımcı görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma olup durum analizi tekniğiyle yürütülmüştür. Çalışma grubu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademik personel, yönetici, idari personel ve öğrencilerden maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilmiş katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, Covid 19 salgınından kaynaklı krizin yönetilmesinde kurumların hazırlıklı olmasının krizi önlemede ve kuruma verdiği hasarın büyüklüğünde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Kriz sürecinde özellikle kurumun uzaktan eğitim sürecine ve gerekli teknolojik altyapı konusunda hazırlıklı olması, krizin teğet geçmesinde önemli etkide bulunduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kriz Yönetimi, Krize Hazırlık, Yükseköğretim, Covid-19.

&

Abstract: The study aims to evaluate whether higher education institutions were prepared for the crisis caused by the Covid-19 pandemic and to assess the implementation of these preparations based on participants' perspectives. The research employs a qualitative design and is conducted using the case study method. The study group consists of participants selected through maximum variation and criterion sampling methods, including academic staff, administrators, administrative personnel, and students working in higher education institutions during the 2022-2023 academic year. Data for the study were collected using a semi-structured interview form and analyzed through content analysis. The findings indicate that institutional preparedness for managing the crisis caused by the Covid-19 pandemic played a significant role in preventing the crisis and minimizing the extent of its impact on institutions. It was particularly observed that preparedness for remote education processes and the necessary technological infrastructure had a critical influence in mitigating the effects of the crisis.

Keywords: Crisis management, Crisis preparedness, Higher education, Covid-19.

Atıf/Cite as: Öztürk, C., ve Arabacı, İ. B. (2025). Yükseköğretim kurumlarında krizlere hazırlık durumlarının incelenmesi (Covid-19 salgını örneği). *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1)

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University–Bolu

* Bu makale 2. Yazar danışmanlığında 1. Yazar'ın Doktora tez çalışmasından üretilmiştir..

¹ Sorumlu Yazar: Dr. Cebraail Öztürk, MEB, Eğitim Bilimleri, cebraillozturk81@gmail.com, 0000-0002-1751-648X

² Prof. Dr. İmam Bakır Arabacı, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, barabaci@firat.edu.tr, 0000-0002-6703-4665

1. GİRİŞ

İnsan davranışlarından veya mekanik arızalardan kaynaklı problemler, ekonomik sıkıntılar, salgınlar, doğal afetler ve kazalar sonucu ölümler insan hayatının talihsiz gerçeklikleridir. Gündelik hayatta çeşitli sorunlarla karşılaşmak kaçınılmazdır. Kriz olarak adlandırılan bu olumsuz olaylar örgüt içinde tatsız durumlara yol açabilmekte ve örgüt için hayati tehlikelere neden olabilmektedir. Günümüzde yaşanan krizlerin boyutu ve kapsamı çok farklı yönleri gidebilmektedir. Çünkü dünyanın bir yerinde yaşanan bir olay, doğrudan veya dolaylı olarak diğer bölgeleri etkileyebilmektedir.

Kriz, bir kurumun genel işleyişini etkileyerek itibar, mal, hatta can kaybına sebebiyet veren ve yönetim faaliyetlerini durduran olumsuz olaylardır (Aksu, 2010). Tüz'e (2014) göre kriz, müdahale gerektiren özel durumlardır. Kriz, beklenmedik bir şekilde ortaya çıkan ve önceden tahmin edilemeyen bir durumdur. Krizin oluşturduğu hasarın minimize edilebilmesi için krize acil ve hızlı cevap verilmelidir. Ayrıca krizin derinleşmemesi için krizi doğru tanımlamak gerekir ve ortaya çıkan yeni duruma uygun cevapların verilmesi gerekir (Koçel, 2014). Can'a (2005) göre, örgütsel işleyişi tehdit eden durum karşısında var olan mekanizmanın yetersiz kalması krizin en belirgin özelliğidir. Doğal sebepler dışındaki krizler genellikle ortaya çıkmadan önce bazı sinyaller verir. Erken uyarı mekanizmalarına sahip ve durumsal farkındalığı yüksek bir yönetim ekibi, bu sinyalleri doğru şekilde değerlendirerek olası bir krizi etkili bir biçimde yönetebilir ve örgütsel hedeflere zarar vermeden çözüm üretebilir. Kriz sinyalleri zamanında tespit edilerek problem daha büyümeden gerekli yapısal çalışmalar yapıldığından örgütün kriz yaşama olasılığı daha düşük tutulabilmektedir (Pira & Sohodol, 2015). Çevrede yaşanan değişimler örgütlerin, gündelik işleyişlerinin dışına çıkmalarını zorunluluk hâline getirmektedir. Yönetimler gerçekleşen bu olgu karşısında hızlı davranmalı ve durum karşısında yerini uygun biçimde konumlandırmalıdır (Tutar, 2000).

2019 yılında Çin'in Wuhan kentinde başlayan ve daha sonra küresel tehdit haline gelen koronavirüs (Covid-19) salgını, dünya çapında bir etkiye neden olmuş ve çok sayıda insanın ölümüne neden olmuştur. Salgın vakalarının ortaya çıkmasıyla beraber, sağlık kuruluşları öncelikli olarak işleyişlerini en üst alarm seviyesine çıkarmıştır (Anadolu Ajansı [AA], 2022). Salgının yayılma etkisini önlemek amacıyla başta eğitim kurumları ile sosyal, kültürel ve sportif faaliyet gösteren diğer kurumlar, olağanüstü hâl tedbirleri kapsamında mevcut işleyişlerini durdurmak zorunda kalmışlardır (Bostan & Karadağ, 2023). Ayrıca yetkililer, toplumun temel ihtiyaçlarının karşılanması konusunda ikinci bir krizin yaşanmaması amacıyla tarım, sanayi ve diğer tüm ticarî faaliyetlerin tedbirli ve kısıtlı bir şekilde işletilmesini sağlamıştır. Baltaş'a göre (2004) büyük kriz ile karşı karşıya kalan eğitim kurumları kriz durumundan en az hasar ile çıkabilmek için normal zamanlarda uyguladığı yönetim uygulamalarının dışında, farklı birtakım davranışlar ortaya koymak zorundadır.

Yükseköğretim kurumları büyük insan kitlelerinin sirkülasyonuna açık olan yapılardır. Doğal afetler, salgınlar, çalışanlar arası çekişmeler, insan unsurundan kaynaklı hatalar, yönetsel anlaşmazlıklar, ölümler, toplu silahlı saldırılar, öğrenci protestoları ve kazalar yükseköğrenim ortamlarında yaşanan belli başlı kriz nedenlerindendir (ICM, 2008). Kötü yönetilen bir kriz, örgütü zarara uğrattığı gibi kurumun itibarını ve geleceğini olumsuz yönde etkileme özelliğine sahiptir. Bir kriz sürecini yanlış yönetmek bir topluluğun üyelerine hem fiziksel hem de duygusal olarak zarar verebilir (Coombs 2007). Bu nedenle, başarısız kriz yönetimi yükseköğretim kurumlarında güvensizlik ve kopukluk hissi yaratabilir. Yükseköğretim kurumları daha önce yaşanmış kriz türlerinden edinilmiş birtakım deneyimlere sahip olabilir veya bu doğrultuda önceden hazırlanmış planları kendi kurumlarında uyguluyor olabilirler. Ancak 2019 yılında ortaya çıkan covid-19 hastalığının yayılma etkisinin çok hızlı olması ve ölümcül bir etkiye sahip olması, daha önce yaşanmış salgın hastalıkların aksine çok daha etkili tedbirlerin

uygulanmasını gerektirmiştir (Üstün & Özçiftçi, 2020). Eğitim kurumlarının böylesi bir kriz karşısında kriz yönetim mekanizmasını devreye alması hayati bir öneme sahip olduğu göstermektedir.

Bu araştırma, kriz sonrası deneyimlerle kriz yönetimine ilişkin bilgilere katkıda bulunmayı ve gelecekte yükseköğretim yöneticilerinin karşılaşılabileceği muhtemel krizler karşısında onları bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen bilgi ve bulgular gelecekteki krizlerin varlığını engellemeyecek olsa da bu çalışma, mevcut ve gelecekteki yükseköğretim yöneticileri açısından benzer bir kriz durumunun öncesi ve sonrası için daha hazırlıklı olunması konusunda katkı sağlayacaktır.

Bu araştırma, yükseköğretim kurumlarının covid-19 salgınında ortaya çıkan kriz durumuna hazırlıklı olup olmadığını ve yapılan hazırlıkların uygulamaya dönüştürülmesinin yönetici, akademik personel, idari personel ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışma nitel araştırma olup durum analizi tekniğiyle yürütülmüştür. Nitel araştırma, ölçülebilir somut veriler elde edilmesini sağlayarak belli bir konu hakkında derinlemesine ve detaylı bilgi sağlar (Greene, Krayder & Mayer 2005). Durum analizi, yaşanan bir olayda verilerin sistematik olarak toplandığı, verilerin derinlemesine inceleyen ampirik araştırma yöntemidir (Yin, 1994).

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmada çalışma grubu Mardin Artuklu Üniversitesinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında görev yapan akademik personel, yönetici, idari personel ve öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmada amaca yönelik örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ve ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Amaca yönelik örneklemde araştırmacı, olayların ve olguların anlaşılması ve derinlemesine bilgi toplamak için önemli bilgilere sahip olduğu kişilere yönelir (Gliner, Krayder & Mayer, 2015). Ölçüt örneklemde ise görüşlerine başvurulması düşünülen kişilerin yaşanan kriz döneminde görevde olması gözetilmiştir. Maksimum çeşitlilik örneklemde görüşlerine başvurulacak kişilerin problem hakkındaki düşüncelerinin en üst seviyede yansıtılması için (Yıldırım & Şimşek, 2005) kurumda çalışanların cinsiyet, yaş, görev (akademisyen, yönetici, idari personel, öğrenci), kıdem ve eğitim durumu değişkenlerine göre çalışma grubu oluşturulmuştur.

Araştırmada çalışma grubunun büyüklüğü için Seidman'ın "Bilginin Doygunluğu" ölçütü kullanılmıştır (Seidman, 2006). Bu kapsamda yapılan görüşmelerde katılımcılardan edinilen bilgilerin benzer olmaya ve birbirini tekrar etmeye başlamasıyla görüşmelere son verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma Grubu

	Kategori	Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	16	40
	Erkek	24	60
Yaş	20 ve altı	2	5
	21-30	12	30
	31-40	10	25
	41-50	13	32.5
	51 ve üstü	3	7.5
Eğitim Durumu	Ön lisans	3	7.5
	Lisans	18	45
	Yüksek lisans	6	15
	Doktora	13	32
Kıdem	1-5 Yıl	13	32.5
	6-10 Yıl	13	32.5
	11-15 Yıl	11	27.5
	16-20 Yıl	3	7.5

Tablo 1'in Devamı

	Yönetici	10	25
Kurumdaki Görev	Akademik personel	10	25
	İdari personel	10	25
	Öğrenci	10	25
Toplam		40	100

Tablo 1'de yer alan ifadelerle göre çalışma grubunda katılımcıların 16'sı (%40) kadın 24'ü (%60) erkektir. Katılımcıların 2'si (%5) 20 yaş altı, 12'si (%30) 21-30 yaş, 10'u (%25) 31-40 yaş, 13'ü (%32.5) 41-50 yaş ve 3'ü (%7.5) 51 yaş üstüdür. Katılımcıların 3'ü (%7.5) ön lisans, 18'i (%45) lisans, 6'sı (%15), yüksek lisans ve 13'ü (%32) doktora mezunudur. Katılımcıların 13'ü (%32.5) 1-5 yıl, 13'ü (%32.5) 6-10 yıl, 11'i (%27.5) 11-15 yıl ve 3'ü (%7.5) 16-20 yıl kıdeme sahiptir. Katılımcıların 10'u (%25) akademisyen 10'u (%25) yönetici, 10'u (%25) idari personel ve 10'u (%25) öğrencidir.

2.3. Veri toplama araçları ve oluşturma süreci

Araştırmaya veri toplamak için açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış formlar ile yapılan görüşmelerde soru sorma ve hareket alanı geniş olduğundan araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi toplamaya olanak sağlar (Yıldırım & Şimşek, 2005). Görüşme sorularının hazırlanması için kriz yönetimi ve araştırma konusunu ilgilendiren literatür incelenmiş ve araştırmanın amaçlarını kapsayacak şekilde sorular oluşturulmuştur. Oluşturulan soruların uygun ve kapsamlı olup olmadığını tespit etmek için eğitim bilimleri alanında uzman üç öğretim üyesinden görüş alınmıştır. Hazırlanan sorular bir akademisyen, bir yönetici, bir idari personel ve bir öğrenciye uygulanmıştır. Alınan dönütler sonucunda veri toplama aracına son şekli verilerek uygulamaya konulmuştur.

Veri toplama sürecinde katılımcılar önceden aranmış, kendilerinin uygun gördüğü mekânlara randevu alınmıştır. Katılımcılarla dostça ve güven içinde bir ilişkiyle görüşmeler gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla seçilen katılımcılar genellikle bir referans kişi üzerinden görüşme ayarlanmaya çalışılmıştır. Katılımcılardan samimi ve eksiksiz cevaplar alabilmek için geniş bir zaman diliminde görüşme yapılmıştır. Böylelikle katılımcıların ön yargılardan uzaklaşması sağlanmıştır. Ayrıca görüşme esnasında sağlıklı bilgi toplamak ve ayrıntıların gözden kaçmamasını sağlamak için ses kaydı alınması için katılımcıdan izin alınarak veri toplama işlemi yapılmıştır.

2.3.1. Geçerlilik ve güvenilirlik

Çalışmanın iç geçerliliğini sağlamak için katılımcılara yapılan görüşme hakkında özet bilgiler verilmiş ve katılımcıların teyidi alınmıştır. Hazırlanan görüşme formunun uygunluğunu teyit etmek için pilot uygulamaya başvurulmuştur. Ayrıca iç geçerliğin sağlanması için geniş betimlemeler yapılsı ve katılımcılardan doğrudan alıntılarla çalışmanın inandırıcılığı artırılmaya çalışılmıştır (Creswell, (2014).

Dış geçerlilik, katılımcı bilgilerinin yapılan araştırma sonuçlarına genellenebilir olmasıyla ilgilidir (Batdı, 2019). Dış geçerliliği artırmanın önemli bir yolu da evreni yansıtacak uygun örneklemi seçmektir. Bu nedenle katılımcı grubunun görüşlerinin tam olarak genellenebilmesi için maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Güvenirlik, yapılan bir çalışmadan elde edilen bilgilerin başka zaman diliminde ve başka kişilerce değerlendirildiğinde aynı sonucu vermesidir (Gliner, Krayder & Mayer, 2015). Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için ortaya çıkan sonuçlar daha önce yapılan araştırma sonuçlarına uygunluğu denetlenmiştir. Ayrıca alternatif değerlendirmeler yapabilmek için alanda eğitim bilimleri alanında uzman kişilerin görüşleri dikkate alınmıştır. Veri toplama aşamasında araştırmacının objektifliği güvenilirlik açısından önemlidir (Özden & Durdu, 2016). Bu nedenle araştırmaya veri toplama sürecinde katılımcılara herhangi

bir müdahale ve yönlendirme yapılmamıştır. Ayrıca araştırmının güvenilirliğini artırmak için elde edilen verilerin tutarlı olmasına dikkat edilmiştir.

2.4. Verilerin analizi

Bu çalışmada elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. İçerik analizinde yaşanan olay ile ilgili bilgiler doğal ortamında bütüncül ve gerçekçi bir şekilde ortaya çıkarılmasını sağlar (Yıldırım & Şimşek, 2005, s. 39). İçerik analizi yöntemi üç aşamadan oluşmaktadır. Birincisi, verileri küçük ifadelerle ayırarak kodlamak, ikincisi, alt temaları oluşturmak ve son olarak temaları oluşturmaktır (Creswell & Plano Clark, 2018). Başka bir ifadeyle İçerik analizinin amacı benzer verileri bir araya getirmek ve anlamlı bir şekilde organize etmektir (Yıldırım & Şimşek, 2005). Araştırmada verilerin analizine başlarken ilk aşamada katılımcılardan izniyle alınan ses kayıtları yazılı hale getirilmiştir. Alınan kayıtlar, akademik personel (A1, A2, A3...) Yönetici (Y1, Y2, Y3...), öğrenci (Ö1, Ö2, Ö3...), ve idari personel (İ1, İ2, İ3...) şeklinde kodlanmıştır. Katılımcı görüşleri ilgili kod, alt tema ve temalara yerleştirilmiştir. Analiz çalışmasının son aşamasında oluşturulan temalar arasında ilişkilendirmeler ve örüntüler ortaya konularak ve neden sonuç ilişkisi içinde yorumlar ve açıklamalar yapılarak raporlaştırılmıştır.

2.5. Araştırmanın etik izni

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

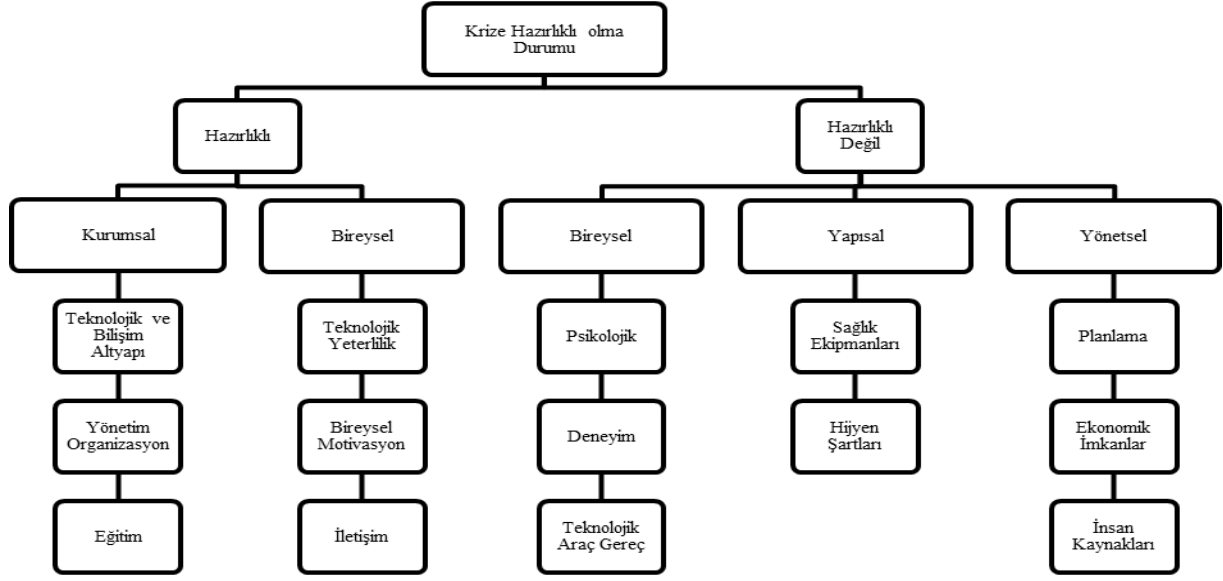
Etik değerlendirme kararının tarihi: 16.07.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 401679

3. BULGULAR

Covid-19 salgınından sonra ortaya çıkan kriz durumunu yönetme çalışmalarını, yaşanan kriz durumuna kurumun hazırlıklı olup olmadığını ve yapılan hazırlıkların uygulamaya dönüştürülmesinin yönetici, akademik personel, idari personel ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesini amacıyla çalışma grubunda yer alan katılımcılara uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış yarı yapılandırılmış sorular yöneltilmiş olup alınan yanıtlar doğrultusunda elde edilen bulgularla tema ve alt temalar oluşturulmuştur (Şekil 1).

Şekil 1'de görüldüğü üzere covid-19 salgını krizinde yükseköğretim kurumlarının kriz durumuna hazırlıklı olduğuna ilişkin katılımcı görüşlerine göre "Kurumsal" tema başlığı altında, "Teknolojik ve Bilişim Altyapı", "Yönetim Organizasyon" ve "Eğitim"; "Bireysel" tema başlığı altında, "Teknolojik Yeterlilik", "Bireysel Motivasyon" ve "İletişim" alt temaları oluşturulmuştur.

Şekil 1. Üniversite yönetiminin salgın sürecinde krize hazırlıklı olma durumuna ilişkin tema ve alt temalar

Kurumun hazırlıklı olmadığına ilişkin "Bireysel" tema başlığı altında, "psikolojik", "Deneyim" ve "Teknolojik Araç Gereç"; "Yapısal" tema başlığı altında, "Sağlık Ekipmanları" ve "Hijyen Şartları" "Yönetimsel" tema başlığı altında, "Planlama", "Ekonomik İmkanlar" ve "İnsan Kaynakları" alt temaları oluşturulmuştur.

Tablo 2.

Üniversite Yönetiminin Salgın Sürecinde Krize Hazırlıklı Olduğuna İlişkin Katılımcı Görüşleri

Hazırlıklı

Temalar	Alt temalar	Alt temalara ilişkin örnek ifadeler	Toplam frekans (f)
Kurumsal	Teknolojik ve bilişim altyapı	ALMS (Learning Management System) ve zoom gibi eğitim sistemlerine (f:29) EBYS (Elektronik Belge Yönetim Sistemi) (f:18) Öğretim elemanlarına dizüstü bilgisayar dağıtılması (f:17) Yedek bilgi depolama bilişim sistemlerinin varlığı (f:12)	76
	Yönetim organizasyon	UZEM (Uzaktan Eğitim Merkezi) (f:22) YÖKAK (Yükseköğretim Kalite Kurulu) (f:10) İSG (İş Sağlığı ve Güvenliği) çalışmaları, acil durum ekipleri (f:27) Bilgi işlem daire başkanlığı (f:9)	69
	Eğitim	Çalışanların hijyen belgesine sahip olması (f:26) Edebiyat, yabancı dil ve inkılâp tarihi derslerinin uzaktan eğitimle (f:18)	45
Bireysel	Teknolojik yeterlilik	Bilgisayar kullanma becerisi (f:18) Bilgisayar ve akıllı cep telefonlarına sahip olunması (f:16) İnternet imkânına sahip olma (f:20) Bireysel ulaşım aracına sahip olma (f:17) Sertifika ve kurs belgelerine sahip olunması (f:11)	85
	Bireysel motivasyon	Bireysel sorumluluk duygusu (f:11) Kurallara uyma hassasiyeti (f:13) Stres kaygı yönetimi (f:14)	38

Tablo 2'nin Devamı

İletişim	İlgili iletişim gruplarına üyelik (Whats-App, Telegram, Bip) (f:31) Sosyal medya (Facebook, Tweeter, Instagram vb.) ağlarını takip ve üyelik (f:35) Mail adresleri (f:29)	95
----------	---	----

Tablo 2'de yer alan ifadelerle göre covid-19 krizine hazırlıklı olduğuna ilişkin katılımcı görüşlerine göre "Kurumsal" temaya ilişkin olarak sırasıyla teknolojik ve bilişim altyapı (f:76), yönetim-organizasyon (f:69) ve eğitim (f:46) alt temalarında görüş bildirdikleri görülmektedir. "Bireysel" temaya ilişkin olarak sırasıyla teknolojik yeterlilik (f:85), bireysel motivasyon (f:38) ve iletişim (f:95) alt temalarına ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olduğuna ilişkin "Kurumsal" temasının "Teknolojik ve bilişim altyapı " alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Kriz öncesinde üniversitemizde diğer tüm kurumlarda olduğu gibi standart anlamda bir şeyler yapılyordu. Bununla beraber üniversitemizin YÖKAK çerçevesinde belirlenmiş standartlara uygun olarak Kalite Standartları çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmalar, aslında bir açıdan kriz durumlarında önemli bir güç oluşturmaktadır. Söz gelimi uzaktan eğitim programları ile ilgili olarak kriz gerçekleşmeden önce ve bu kalite standartları çerçevesinde uzaktan eğitim programlarının güçlendirilmesi ve altyapısının hazırlanmasıyla ilgili farklı alternatif programların temini ile ilgili görüşme yapılmış ve bu konuyla ilgili çalışmalar başlatılmıştı. Bu anlamda uzaktan eğitim bilişim altyapısı olan ALMS programı, kriz yaşanmadan önce üniversite yönetimimiz tarafından temin edilmişti. (Y1)"

"Kriz başlamadan önce idari işlerin yürütülmesi için yazışmalarımızı EBYS (Elektronik Belge Yönetim Sistemi) üzerinden gerçekleştiriyorduk. Bu durum salgın döneminde bizim için çok büyük avantajlar sağladı. Önceleri, bu durumun bizi gereksiz kâğıt masrafından bizleri kurtardığını düşünüyorduk. Ancak salgın döneminde özellikle evden çalışma sistemine geçtiğimizde her türlü yazışmamızı bu sistem üzerinden hiçbir aksaklığa mahal olmayacak şekilde sürdürebildik. (İ3)"

"Salgın başlamadan önce üniversite yönetimi tarafından tüm öğretim üyelerine dizüstü bilgisayar dağıtılmıştı. Uzaktan eğitim sürecinde tüm derslerimizi bilişim sistemleri üzerinden yürütmek zorunda kalmıştık ve bu nedenle bizlere verilen bu bilgisayarlar sayesinde teknolojik araç bakımından hazırlıklı olma konusunda büyük avantaja sahiptik. (A8)"

Yönetici (Y1), idari (İ3) ve akademik personelin (A8) ifade ettiğine göre teknolojik ve bilişim altyapı bakımından üniversite yönetimi, covid-19 salgını krizinden önce yapmış olduğu güncelleme ve teknolojik gelişmelere ayak uydurma çabası sayesinde kriz döneminde yaşanan sorunlarla başa çıkma konusunda kolaylıklar sağlandığı belirtilmiştir. Özellikle ALMS'nin (Learning Management System) salgın krizi öncesinde temin etmesi ve kapasitesini artırmış olması uzaktan eğitim sürecinde eğitim öğretimin devamını kesintisiz sağlama anlamında büyük avantaj sağladığı anlaşılmaktadır. YÖK'ün genel politikaları ve stratejileri doğrultusunda ortaya konulan YÖKAK (Yükseköğretim Kalite Kurulu) çalışmalarını uygulayan üniversitesi yönetiminin, kurumun kalite standartlarını artırmaya çalışırken aynı zamanda krize hazırlıklı olma yolunda da önemli hazırlıklar yaptığı anlaşılmaktadır. Teknolojik ve bilişim altyapı bakımından üniversite yönetiminin covid-19 salgın krizinden önce rutin işleyişin bir gereği olarak kullandığı EBYS (Elektronik Belge Yönetim Sistemi) sayesinde uzaktan çalışma ve esnek çalışma uygulamasının devam ettiği dönemlerde iş ve işlemlerin aksamaması adına çok büyük avantajlar sağladığı anlaşılmaktadır. Ayrıca elektronik yazışmanın diğer önemli bir katkısı sosyal mesafenin oldukça sıkı bir şekilde uygulandığı dönemde sağlık açısından virüsün bulaşma riskini en düşük düzeye indirilmesinde önemli katkı sağladığı da ifade edilmiştir. Salgın başlamadan önce üniversite yönetimi tarafından akademik personele destek olmak amacıyla verilen diz üstü bilgisayarların, salgın döneminde uzaktan eğitim sürecine önemli bir katkı sağladığı ifade edilmiştir.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olduğuna ilişkin "Kurumsal" temasının "Yönetim Organizasyon" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"...Yönetim olarak UZEM (Uzaktan Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi) birimini kurmuştuk. Tabi bu birimin açılması için daha önce YÖK'ün yasal anlamda birtakım çalışma ve talimatları zaten vardı. Biz de üniversite olarak yaşanan gelişmelere hızlı bir şekilde uyum sağlayarak bu birimi daha aktif bir şekilde işlettik. Bu merkezin daha önceden faaliyet gösteriyor olması, bizim açımızdan salgın döneminde uzaktan eğitim için yeterli hazırlığımızın bulunduğu anlamına geliyordu. (Y1)"

"Salgın sürecinde Bilgi İşlem Daire Başkanlığının varlığı bizler için çok önemli avantajlar sağladı. Çünkü bu dönemde elektronik ortamda öğretim yapılmaktaydı. Ayrıca her türlü iş ve işlemler elektronik ortamda yürütülmekteydi. Yaşadığımız her türlü teknik sıkıntıya bu birimle iletişime geçerek çözüm buluyorduk. (A3)"

"Kriz başlamadan önce kurumumuzda koronavirüs salgın sürecine özel bir plan veya herhangi bir hazırlık yoktu. Ancak İSG (İş Sağlığı ve Güvenliği) kapsamında yapılan çalışmaların salgın döneminin atlatılmasında oldukça yararlı olduğunu düşünüyorum. Çünkü salgın sonrasında hijyen kurallarının uygulanması ile İSG faaliyetleri arasında bir benzerlik olduğunu gördük. Bu durum bizim kısmen de olsa salgın sürecine hazırlıklı olmamızı sağladı. (İ7)"

Yönetici (Y1), akademisyen (A3) ve idari personelin (İ7) görüşlerine göre, kurumsal organizasyon şeması içinde oluşturulmuş bazı birimlerin, salgın sürecinde özellikle krizin etkisini göstermesinden sonra birçok konuda krize yanıt verme sürecinde yararlı uygulamaların gerçekleştirilmesine kaynaklık etmiştir. Araştırmaya konu olan kurumun özelinde özellikle UZEM gibi bir birimin krizden önce kurulmuş olması salgın sürecinde uzaktan eğitim sürecine hazırlıklı olma konusunda büyük katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olduğuna ilişkin "Kurumsal" temasının "Eğitim" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Salgın sürecinde temizlik kurallarının hayati bir önem arz ettiği dönemde özellikle hizmetli kadrosunda çalışanların hijyen belgesine sahip olması, zaten belli bir hazırlığın kendiliğinden yapılmış olduğunu gösterir, düşüncesindeyim. Eğer bu arkadaşların hijyen bilgisi olmamış olsaydı, böyle kritik bir süreçte bu eğitimi vermemiz bizler için oldukça zor olacaktı. (Y5)"

"Salgın sürecinde ortaya çıkan uzaktan eğitim durumuna bizler aslında çok da yabancı sayılmazdık. Çünkü birinci sınıf öğrencilerimizin ortak dersleri olan Türk Dili ve Edebiyatı, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ve çeşitli yabancı dil derslerini zaten uzaktan eğitim şeklinde veriyorduk. Bu yüzden böylesi bir durum için hazırlıklı sayılırdık. (A10)"

Yönetici (Y5) ve akademik personele (A10) göre, çalışanların bazı alanlarda eğitim alması ve eğitim alanında yapılmış birtakım uygulamaların salgın kriziyle ortaya çıkan olumsuzlukların giderilmesine katkısı olduğu anlaşılmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olduğuna ilişkin "Bireysel" temasının "Teknolojik Yeterlilik" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"...Çok şükür ki bizler, bilgisayar kullanma konusunda yeterince tecrübeye sahiptik. Hatta son yıllarda artan teknolojik imkânlar sayesinde birçok işimizi cep telefonları üzerinden de yürütebiliyoruz. Uzaktan eğitim sürecinde bu imkânlarla sahip olmamızdan dolayı bu konuda hazırlıklı olduğumuzu söyleyebilirim. (İ8)"

"Bu zorlu süreçte hem öğrencilerimizin hem de diğer personelimizin teknolojik araç gereç ve dijital okuryazarlık becerilerine sahip olması bizlerin işlerini oldukça kolaylaştırdı. Çünkü böyle zorlu bir süreçte bir de böyle bir sorunla uğraşmış olsaydık krizin boyutu daha da büyüyebilirdi. (Y6)"

"...Neredeyse tüm arkadaşlarımızın akıllı cep telefonu vardı. Çoğu da belli kotada internet kullanımına sahipti. Bu durum biz öğrenciler için bu süreçte kolaylık sağladı. (Ö4)"

Yönetici (Y6), öğrenci (Ö4) ve idari personel (İ8) paydaşların salgın öncesinde teknolojik araç gereç, internet ve dijital okuryazarlık yeterliliğine sahip olması krize hazırlıklı olma konusunda çok önemli bir avantaj sağladığı anlaşılmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olduğuna ilişkin "Bireysel" temasının "Bireysel motivasyon" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Bu kriz sürecinde ortaya çıkan bulaşıcı hastalık oldukça stresli bir ortamın oluşmasına neden oldu. Gerek bizler olsun gerekse de öğrencilerimiz olsun, bu durumdan kurtulmak için motivasyonumuzu oldukça canlı tutmamız gerekiyordu. Çok şükür, bu zorlu süreçte stresle başa çıkma konusunda inancımız vardı ve motivasyonumuz oldukça yüksekti. (A2)"

"Kriz sürecinin beraberinde getirmiş olduğu birtakım yükümlülükler vardı. Bunlar; sosyal mesafe, hijyen kuralları, sosyal izolasyon vb. Tabi bu durum hepimiz için oldukça stresli ve uygulaması da bir o kadar da zor bir olguydu. Neyse ki, hem öğrencilerimiz hem de çalışanlarımız bu konuda sorumluluk duygusuyla ve kurallara uyma hassasiyetiyle başarılı bir şekilde süreci sağ salim atlattık. (Y4)"

Yönetici (Y4) ve akademik personelin (A2) görüşlerine göre, salgın sürecinde ortaya çıkan yeni uygulamalar, hem eğitim öğretim hayatında hem de sosyal hayatta birçok yeni uygulamanın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çalışanların ve öğrencilerin sorumluluk duygusunun yüksek olması, kurallara uymada gösterilen hassasiyet ve stres yönetimi sayesinde zorlukların aşıldığı ifade edilmiştir.

Yükseköğretim kurumlarının, salgın sürecinde yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olduğuna ilişkin "Bireysel" temasının "İletişim" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Koronavirüs krizi başlamadan önce tüm çalışanlarımızın ve öğrencilerimizin muhakkak bir sosyal medya üyeliği vardı. Bunun yanında bizim kendi otomasyon sistemlerimizde herkesin muhakkak bir e-mail iletişim adresi mevcuttu. Bu durum, iletişim anlamında kendiliğinden krize hazırlıklı olduğumuz anlamına gelir. (Y9)"

"...Uzaktan eğitim başladığında öğrencilerimizle çok rahat bir şekilde iletişim sağlayabildik. Çünkü neredeyse tüm öğrencilerimizin Whats-App uygulaması vardı. Burada oluşturduğumuz gruplar sayesinde her türlü bilgi alışverişini sağlayabildik. (A6)"

"Biz öğrenciler olarak üniversitemizin Facebook, Twitter, Instagram gibi hesaplarını salgından önce takip ediyorduk. Yasakların başladığı dönemde yaşanan gelişmeleri bu hesaplar üzerinden öğreniyorduk. Tabi e-mail hesaplarımıza da mesajlar alıyorduk. Ancak en fazla bilgiyi sosyal medya hesapları üzerinden alıyorduk. (Ö4)"

Yönetici (Y9), akademisyen (A6) ve öğrenci (Ö4) kanaatlerine göre kurum, salgın sürecinde iletişim kurma becerisi noktasında yeterlilik göstermiştir. Özellikle covid-19 salgın krizinden önce paydaşlara ait sosyal medya hesapları, iletişim ağı grupları ve otomasyona kayıtlı iletişim bilgilerinin varlığı, iletişim anlamında krize hazırlıklı oluğu ifade edilmiştir.

Tablo 3'te yer alan ifadelerle göre covid-19 salgını öncesinde krize hazırlıklı olunmadığı durumuna ilişkin katılımcı görüşlerine göre "Bireysel" temaya ilişkin olarak sırasıyla psikolojik (f:98), deneyim (f:130) ve teknolojik araç gereç (f:65) alt temalarında görüş bildirdikleri görülmektedir. "Yapısal" temaya ilişkin olarak sırasıyla sağlık ekipmanları (f:40) ve hijyen şartları (f:68) alt temalarında görüş bildirdikleri görülmektedir. "Yönetimsel" temaya ilişkin olarak sırasıyla planlama (f:194), ekonomik imkânlar (f:60) ve insan kaynakları (f:110) alt temalarında görüş bildirdikleri görülmektedir.

Tablo 3.

Üniversite Yönetiminin Salgın Sürecinde Krize Hazırlıklı Olmadığına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Temalar	Alt temalar	Alt temalara ilişkin örnek ifadeler	Toplam frekans (f)
Bireysel	Psikolojik	Sosyal izolasyon, hastalanma endişesi, gelecek kaygısı, Stres, zayıf (f:33) Tahammülsüzlük, başarısızlık Kaygısı, temel ihtiyaçlara ulaşamama kaygısı (f:30) Eğitime ulaşamama sorunu (f:35)	98
	Deneyim	Uzaktan eğitim öğretim yöntem ve teknikleri, uzaktan öğrenme, uzaktan ölçme değerlendirme (f:40) Hastalıktan korunma (f:40) Teknolojik okuryazarlık becerisi (f:27) Kriz yönetim becerisi (f:23)	130
	Teknolojik araç gereç	Bilgisayar, İnternet (f:25) Uzaktan eğitim programları (f:40)	65
	Yapısal	Sağlık ekipmanları Maske, eldiven dezenfektan, siperlik, izolasyon odaları, uyarı afişleri (f:40)	40
Yönetimsel	Hijyen şartları	Sosyal mesafe, düşük mevcutlu sınıflar (f:28) Virüs yayılımını engellemek için iyileştirilmiş fiziki ortam, havalandırma, steril ortam (f:39)	68
	Planlama	Uzaktan eğitim süreleri (f:29) Mesai saatleri (f:22) Tahakkuk işleri (f:24) Salgın sürecinde idari işlerin yürütülmesi (f:19) Ulaşım (f:40) Görev dağılımı (f:20) Salgın krizine yönelik plan (f:40)	194
	Ekonomik imkânlar	Hijyen malzemesinin temini için finansman (f:31) Eğitim öğretime ulaşamayan kişilere teknolojik destek (f:29)	60
	İnsan kaynakları	Kriz yönetim ekibi (f:24) Deneyimli çalışanlar (f:28) Etkin yönetici (f:25) Hizmetli personel sayısı (f:33)	110

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde kurumsal olarak yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olmadığına ilişkin "Bireysel" temasının "Psikolojik" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Psikolojik anlamda gerek çalışanlarımız gerekse de öğrencilerimizin yaşanan bu salgın durumuna yani bu yeni normale çok hazırlıklı olduğu söylenemez. Bu süreç içerisinde özellikle sokağa çıkma yasağı ve okulların aniden tatil olması birçok kişide yüksek derecede kaygı durumunun oluştuğunu gözlemledik. (Y2)"

"Akademisyen olarak değerlendirecek olursam, salgın süreciyle ortaya çıkan yeni durum, bizler için psikolojik anlamda birçok olumsuzluklar yarattı. Özellikle öğrencilerimizde büyük stres ve kaygı oluştuğunu gözlemledik. Ayrıca eğitim imkânlarına ulaşamama sorunu onlar için çok büyük motivasyon kaybına neden oldu. (A4)"

"Covid-19 salgını ortaya çıktıktan sonra yaşanan hastalık endişesi, sosyal izolasyon ve temel gıdalara ulaşamama korkusu bizlerin aslında böyle bir duruma psikolojik olarak hazırlıklı olmadığımızı ortaya koydu. (Ö5)"

Yönetici (Y2), akademisyen (A4), ve öğrenci (Ö5) görüşlerine göre, salgın sürecinde sokağa çıkma yasaklarının başlaması ve eğitim öğretime ara verilerek uzaktan eğitime geçiş yapılmasıyla, bireylerde stres, kaygı, beslenme sorunları, sosyal ihtiyaçların karşılanamaması ve motivasyon kaybı gibi sorunlar baş göstermiştir. Bu nedenle, kurumun psikolojik olarak bu duruma hazırlıklı olmadığı değerlendirilmiştir.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde kurumsal olarak yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olmadığına ilişkin "Bireysel" temasının "Deneyim" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Biz yöneticilerin daha önce yaşanmış kriz çeşitleriyle mücadele etme konusunda birtakım deneyimlerimiz vardı. Ancak covid-19 salgını tüm dünyada etkisini göstermiş ve birçok alanda krize neden olmuştu. Bu durum bizler için bir ilk özelliği taşıyordu. Bu nedenle böyle bir salgın krizini yönetmek bizler için bir ilk olma özelliği taşımaktadır. (Y7)"

"Salgın süreci ile ortaya çıkan yeni durumdan dolayı birçok yeni uygulama ile karşılaştık. Örneğin uzaktan eğitimin başlamasıyla dijital ortamda ders anlatmak bizler için çok alışık olduğumuz bir durum değildi. Ayrıca birçok öğrencimiz dijital ortamda ders dinleme konusunda oldukça hazırlıksızdı. (A8)"

"Covid-19 salgını ortaya çıktığında bu hastalıktan ne şekilde korunacağımızla ilgili pek fazla bilgimiz yoktu. Ayrıca bilgisayar ortamında ders işlemek bizler için oldukça yeni bir durumdu. Açıkçası hem motivasyonumuz düşüktü hem de nasıl davranacağımızı bilmiyorduk. Bizler için en büyük sıkıntı sınavların ne şekilde olacağıydı. Yani ölçme ve değerlendirmenin ne şekilde olacağı ile ilgili kafamızda büyük soru işaretleri vardı. (Ö10)"

Tüm dünyada etkisini gösteren salgın krizinden dolayı hem sosyal hayatta hem de eğitim öğretim hayatında yeni uygulamalar ortaya çıkmıştır. Yönetici (Y7), akademik personel (A8) ve öğrenciler (Ö10), ortaya çıkan bu yeni uygulamalar karşısında, deneyim eksikliğinden dolayı yeni durum karşısında hazırlıksız olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde kurumsal olarak yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olmadığına ilişkin "Bireysel" temasının "Teknolojik araç ve gereç" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Salgın döneminde derslerin uzaktan eğitimle yapılmasından dolayı bilgisayar ve internet ihtiyacı ortaya çıktı. Ne yazık ki benim bilgisayarım yoktu. Bilgisayarım olmadığı için telefondan dersleri takip etmeye çalıştım. Fakat telefonumun internet kotası da sınırlı olduğu için dersleri takip etme konusunda büyük sıkıntılar çektim. Bazı arkadaşlarımızın ikamet ettiği yerlerde internet hiç çekmediği için derslere hiç katılmadılar diyebilirim. (Ö3)"

"Biz öğretim elemanları, her türlü imkânlarla sahibiz ancak birçok öğrencimizin ne bilgisayar vardı ne de interneti. Bu nedenle çevrimiçi yapılan derslerimizde öğrencilerin derse katılımı çok düşüktü. Üniversitemizin hazırlanmış olduğu bir anket çalışmasında; uzaktan eğitimde yaşanan sıkıntılar ile ilgili öğrencilerin %68'i cihaz sorununu dile getirmişlerdi. (A5)"

"...Uzaktan eğitim sistemi olan ALMS'nin belli bir kontenjanı var. Bu programa aynı zaman diliminde belli sayıda kullanıcı giriş yapabiliyordu. Yapılan yeni sözleşme ile 10 bine yakın kullanıcının daha giriş yapabilmesi için bu programın kapasitesi artırıldı. (Y3)"

Yönetici (Y3), akademik personel (A5) ve öğrenci (Ö3) görüşlerine göre, uzaktan eğitim sistemi üzerinden ders işleyebilmek için bireysel anlamda gerekli ekipman ve teknolojik altyapı konusunda birtakım eksiklikler olduğunu ifade etmişlerdir.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde kurumsal olarak yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olmadığına ilişkin "Yapısal" temasının "Sağlık ekipmanları" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Sağlık Bakanlığı ve bilim kurulu tarafından hastalığın yayılmasını ve bulaşma hızını azaltmak için maske, eldiven, dezenfektan ve siperlik gibi bazı ekipmanların kamusal alanda ve sosyal alanda kullanımı zorunlu hale getirilmişti. Ancak bu tarz malzemelerin temin edilmesi konusunda oldukça zorluk yaşadık. Üniversite yönetiminin

bu konuda personeline bu tarz malzemeleri temin etmede hazırlıklı olduğu söylenemez. Aslında bu tarz malzemelerin gerekli olacağı ile ilgili hiç kimsenin böyle bir öngörüsü de yoktu. (İ8)"

"Üniversite yönetimi olarak maske, siperlik, eldiven, uyarı afişleri, kısacası "14 Kural" uygulaması ile ilgili gerekli ekipmanları temin etme konusunda büyük sıkıntılar yaşadık. Özellikle bu tarz ekipmanlar bu dönemde çok fazla talep edildiğinden piyasada onları bulmak oldukça zordu. Bu nedenle salgının başladığı bu dönemde bu ekipmanların temini konusunda çok hazırlıklı olduğumuz söylenemez (Y1)"

Salgın döneminde covid-19 salgınının kontrol altına alınması için Sağlık Bakanlığı ve bilim kurulu, hastalığın seyrini kontrol altında tutmak için bazı önlemleri içeren kararlar aldığı ve birtakım sağlık ekipmanlarına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Yönetici (Y1) ve idari personel (İ8), Mardin Artuklu Üniversitesinin sağlık ekipmanlarının temini konusunda yeteri kadar hazırlıklı olmadığı değerlendirilmiştir.

Yükseköğretim kurumlarının, salgın sürecinde kurumsal olarak yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olmadığına ilişkin "Yapısal" temasının "Hijyen şartları" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Salgın sürecinde ortaya çıkan salgın hastalık nedeniyle alışık olduğumuz birçok davranış ve uygulamayı değiştirmek zorunda kaldık. Bunlar; belli noktalarda dezenfektan bulundurmak, sınıf gibi ortamları steril hale getirmek için ilaçlamak, klimaları kapalı tutmak, yüz yüze eğitim yapıldığı dönemlerde sınıf mevcutlarını seyreltmek, lavabolarda antibakteriyel temizlik malzemesi kullanmak gibi uygulamalardır. Bu uygulamalar, salgın öncesinde yapılan çalışmalar değildi. Ancak hastalığın yayılmasını önlemek için sonradan uygulamaya aldığımız önlemlerdir. (Y4)"

Yönetici (Y4) görüşüne göre, hastalığın yayılmasını önleyecek önlemler kriz öncesinde değil de kriz durumunun yaşanmaya başlanmasıyla beraber alınmaya başlanmıştır.

Yükseköğretim kurumlarının, salgın sürecinde kurumsal olarak yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olmadığına ilişkin "Yönetmel" temasının "Planlama" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Salgın yasakları başladığı dönemde mesai saatleri, tahakkuk işleri ve idari işlerin yürütülmesi ile ilgili bir belirsizlik vardı. Açıkçası öyle bir durum için ne bir hazırlığımız ne de böyle bir durum için bir öngörümüz vardı. Sürec içerisinde karşılaşılan sorunlara yönelik çözümler üretilmeye çalışıldı. (İ1)"

"Covid-19 salgın krizi ile ilgili üniversitemizin bu duruma mahsus bir planı yoktu. Kendi açımdan değerlendirecek olursam; bu süreçte işe gidiş geliş ile ilgili ulaşım sorunu yaşadım. Çünkü salgın hastalık nedeniyle toplu ulaşım araçlarını kullanmak benim için riskliydi. Bu yüzden üniversitenin bu konu ile ilgili bir çalışması yoktu. Buna ek olarak kriz yönetimi için personele verilmiş herhangi bir görev dağılımı yoktu. Ancak kriz yaşandıktan sonra görevlendirmeler yapıldı. (A8)"

Akademisyen (A8) ve idari personelin (İ1) görüşüne göre, ders süreleri, ek derslerin tahakkuku, mesai saatleri, bazı idari işlerin yürütülmesi, ulaşım ve görev dağılımı konusunda önceden belirlenmiş bir iş planlaması bulunmamaktadır.

Yükseköğretim kurumlarının salgın sürecinde kurumsal olarak yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olmadığına ilişkin "Yönetmel" temasının "Ekonomik imkânlar" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Bu hastalık ortaya çıktığında bilim kurunun tavsiyesi ile birçok yeni araç gereç ve hijyen malzemesine ihtiyaç duyuldu. Ancak bu malzemelerin alınması ile ilgili elimizde ödenek yoktu. Haliyle bu konuda çok da hazırlıklı olduğumuzu söyleyemem. (Y9)"

"Uzaktan eğitim kararının alınmasıyla çalışanlarımız ve özellikle de öğrencilerimiz eğitime erişim konusunda büyük sıkıntılar yaşadılar. Bu durumun temelinde ekonomik nedenler olduğu çok açıktır. (A3)"

"Salgın döneminin eğitim öğretim açısından çok başarılı geçtiğini söyleyemem. Maddi imkânsızlıklar yüzünden online eğitim döneminde herkesin internet ve teknolojik aletlere ulaşımını yoktu. Bu sebeple eğitimde fırsat eşitsizliği oluştu. Bu sürecin sağlıklı bir şekilde yönetildiğini düşünmüyorum. (Ö7)"

Yönetici, (Y9) akademik personel (A3) ve öğrenci (Ö7) görüşüne göre hijyen şartlarının sağlanması için kurumun, ödenek konusunda yaşadığı sıkıntılar dolayısıyla ekonomik anlamda hazırlıksız olduğu belirtilmiştir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan teknolojik araç gereç ve internet ihtiyacının ekonomik yetersizliklerden kaynaklı olarak eğitime erişim konusunda sıkıntılara sebep olduğu ifade edilmiştir.

Yükseköğretim kurumlarının, salgın sürecinde kurumsal olarak yaşanan kriz durumuna hazırlıklı olmadığına ilişkin "Yönetmelik" temasının "İnsan kaynakları" alt temasında katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

"...Özellikle hijyen koşullarının sağlanması için bu süreçte yardımcı hizmetli personele büyük görevler düştü. Ancak bu dönemde elimizde bulunan hizmetli personelin sayısı böyle bir durum için yetersizdi. (Y4)"

"Benim gördüğüm kadarıyla, üniversite yönetimi tarafından oluşturulmuş bir kriz yönetim planlaması gibi bir şey yoktu. Böyle büyük bir krizi yönetebilecek etkin bir yöneticinin var olduğunu da söyleyemem. Bana göre, böyle özel bir durum için kriz yönetimi konusunda deneyimli nitelikli elemanlara ihtiyaç var. Fakat gördüğüm kadarıyla böyle bir krize hazırlıklı olmak için bu nitelikte bir insan kaynağının olmadığını düşünüyorum. (Ö6)"

Yönetici (Y4), hijyen koşullarını sağlamak için yeterli sayıda hizmetli personelin olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca öğrenci (Ö6), kriz yönetim ekibinin oluşturulmadığını ve bu kadar önemli bir krizi yönetecek nitelikte ve deneyimde bir yöneticinin olmadığını ifade etmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, yükseköğretim kurumlarında covid-19 salgınında ortaya çıkan kriz durumuna hazırlıklı olma durumları ile ilgili yapılan araştırma neticesinde katılımcıların görüşlerine göre kurumun hazırlıklı olduğu ve hazırlıklı olmadığı alanlara yönelik görüşler sunulmuştur.

Kurumun salgın krizine hazırlıklı olduğunu belirten katılımcılar, kurumsal olarak teknolojik ve bilişim altyapıda uzaktan eğitim ve idari işlerin yürütülmesini sağlayacak uygulamaların kriz öncesinde temin edildiğini, akreditasyon kuruluşlarına üyelik ve organizasyon şemasında gerekli birimlerin kurulmuş olduğunu ve eğitim alanında birtakım beceri, yeterlilik ve deneyimlerin olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca üniversite yönetiminin covid-19 salgınında krizinden önce yapmış olduğu güncelleme ve teknolojik gelişmelere ayak uydurma çabasının kriz döneminde yaşanan sorunlarla başa çıkma konusunda büyük kolaylıklar sağladığını belirtmişlerdir. Krize hazırlıklı olduğunu bildiren katılımcılar; bireysel olarak teknolojik donanım ve teknolojiyi kullanma yeterliliğine, iletişim sağlayabilecek imkâna, iletişim araçlarına ve gerekli bireysel motivasyona kurumun sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Yükseköğretim kurumları ile ilgili yapılan araştırmalarda genel anlamda araştırmamıza paralel bulgulara ver verilmiştir (Düşünceli vd., 2020; Karadağ vd., 2021). Ulusoy ve Yavuz'un (2022) araştırmasına göre yöneticilerin kriz işaretlerine karşı duyarlı oldukları, sonucuna varmıştır. Resmî kurumlar, yönetmelik gereği yaşanabilecek her türlü afet ve acil durumlar için birtakım hazırlıklar yapmaktadırlar. İlk yardım, koruma ve kurtarma ekipleri, acil eylem planları, kriz senaryoları ve tatbikatlar bunlara örnektir (Aksu, 2010; Saka, 2022; Sayın, 2008). Bıykoğlu'nun (2020) yapmış olduğu araştırmaya göre kriz öncesinde krizlere hazırlık olarak yapılan rutin faaliyetler için yapılan değerlendirmede katılımcıların algı düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Pullu ve Gömleksiz'e (2020) göre, salgın krizi döneminde uygulanmaya başlanan uzaktan eğitim sürecine öğrencilerin teknolojik donanım bakımından önceden birtakım hazırlıkları bulunmaktadır.

Covid-19 salgın krizine hazırlıklı olmadığını belirten katılımcılar, bireysel anlamda psikolojik olarak stres, kaygı, korku ve temel ihtiyaçlara ulaşamama endişesi yaşandığını, teknolojinin etkin kullanılmadığını, uzaktan eğitimle ders işlemede sıkıntı yaşandığını, hastalıktan korunmada deneyime sahip olunmadığını, uzaktan eğitime erişmek için teknolojik aletlere sahip olunmadığını belirtmişlerdir.

Ayrıca katılımcılar, salgın hastalıktan korunmak için kurumun yapısal olarak gerekli hijyen malzemesi ve gerekli fiziki mekânlar, yönetsel olarak gerekli planlamalar, ekonomik imkânlar ve nitelikli insan kaynağı konusunda hazırlıklı olmadığını belirtmişlerdir. Alan yazında araştırma bulguları ile oldukça benzerlik gösteren çalışmalar mevcuttur (Aydın vd., 2021; Bakioğlu & Çevik, 2020; Şahin vd., 2022). Çoban (2020), tarafından yapılan çalışmada, covid-19 salgınının aniden tüm dünyaya yayılması nedeniyle yöneticilerin böyle bir krizi ön görmelerinin mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde Dinler (2022), yaşanan salgının etki alanının çok geniş olmasından dolayı tüm eğitim kurumlarının böyle bir krize hazırlıksız yakalandığını ifade etmiştir. Çelikten'in (2001) yapmış olduğu çalışmada genellikle okul yöneticilerinin kriz sinyallerini algılamada yetersiz olduklarını belirtmiştir. Ağaçsapan ve Ağaçsapan (2021) ve Özdoğru (2021) özelde covid-19 salgını sürecinde üniversitelerin yaşanan krize yeteri kadar hazırlıklı olmadığını belirtmişlerdir. Saka'ya (2021) göre, okul müdürlerinin ortaya çıkan salgın sürecine toplumsal olarak hazırlıklı olmadığını belirtmiştir. Jena'nın (2020) araştırmasına göre, hem öğretmen hem de öğrencilerin yaşanan kriz neticesinde ortaya çıkan uzaktan eğitim sürecine hazırlıklı olmadığını belirtmiştir. Bozkurt ve diğerleri (2020) eğitim kurumlarının teknolojik materyal ve bilişim altyapı konusunda yeterli hazırlığa sahip olmadığını belirtmiştir.

Sonuç olarak değerlendirildiğinde covid-19 salgınıyla ortaya çıkan kriz durumunda yükseköğretim kurumlarının hazırlıklı olma durumları incelendiğinde, bazı alanlarda güçlü yönleri sahip oldukları, ancak çeşitli eksikliklerin de bulunduğu görülmektedir. Kurumların teknolojik altyapı, uzaktan eğitim deneyimi ve organizasyonel hazırlıklar gibi alanlarda kriz öncesi yapılan çalışmalar sayesinde salgın sürecine uyum sağladıkları, ancak bireysel ve kurumsal düzeyde psikolojik hazırlık, hijyen koşulları ve uzaktan eğitim araçlarına erişim gibi konularda yetersizlik yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Genel olarak, krizlere yönelik planlama ve hazırlık süreçlerinde farklılıklar bulunurken, alan yazındaki çalışmalar da bu bulguları desteklemektedir.

Öneriler

- Gelecekte yaşanabilecek daha büyük krizlere hazırlıklı olmak için her türlü senaryo göz önüne alınarak gerekli tatbikatların veya pilot uygulamaların yapılması gerekmektedir.
- Salgının oluşturmuş olduğu krizin etkilerinden en az bir şekilde etkilenmenin yolu krize hazırlıklı olmaktır; bu, krizi bertaraf etmekle eşdeğer bir çabadır. Bu nedenle eğitim kurumlarının her türlü inovasyon çalışmalarını yapmalı ve akreditasyon kuruluşlarının önerilerini uygulamaya almalıdır.
- Çağın gereklerine uygun eğitim alanında teknolojik alt yapı sistemlerinin sürekli olarak güncellenmesi gerekmektedir.
- Eğitim kurumları rutin kriz planlarının dışına çıkarak küresel krizlerin yaşanma ihtimaline göre yeni kriz planları oluşturmalıdır.
- Yönetici yetiştirme ve geliştirme programlarıyla başta üst yöneticiler, daha sonra da eğitim kurumları yöneticilerine yönelik kriz yönetim becerilerini geliştirecek eğitimler vermelidir.

Kaynakça /Reference

- Ağaçsapan, B., & Ağaçsapan, A. (2021). Yeni koronavirus (COVID-19) pandemi sürecinde üniversiteler: Dünyadaki başlıca uygulamalar ve Türkiye’de uzaktan öğretim faaliyetleri. *Atlas Journal*, 7(39), 1609-162. <https://doi.org/10.31568/atlas.663>
- Aksu, M. (2008). *Krizleri fırsata çevirmenin yolları: Kriz yönetimi*. Kum Saati Yayınları.
- Anadolu Ajansı. (2024, May 10). A’dan Z’ye COVID-19 rehberi. <https://www.aa.com.tr/tr/kategori-sayfasi-manset/adan-zye-kovid-19-rehberi/1777116>
- Aydın, M., Atabay, M., & Aydın, M. (2021). COVID-19 pandemi sürecindeki uzaktan öğreticilerin yeterlilik durumlarının belirlenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 7(3), 94-126. <https://doi.org/10.51948/auad.910592>
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4). <https://doi.org/10.7827/EnglishStudies.43502>
- Balaman, F., & Tiryaki, S. H. (2021). Coronavirüs (COVID-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84. <https://doi.org/10.15869/itobiad.769798>
- Baltaş, Z. (2004). *Krizde fırsatları görmek: Yöneticiler için kriz yönetim el kitabı*. Remzi Kitabevi.
- Batdı, V. (2019). *Meta-tematik analiz örnek uygulamalar*. Anı Yayıncılık.
- Bıykoğlu, C. (2020). İlköğretim okul yöneticilerinin kriz yönetimi becerilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Bostan, F., & Karadağ, M. (2023). COVID-19 pandemi krizinin Türkiye ekonomisi üzerine sektörel etkileri: Bist sektör endeksleri örneği. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 24(2), 497-512. <https://doi.org/10.31671/doujournal.1249334>
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to coronavirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1). <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (COVID-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142. <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/56247/773769>
- Can, H. (2005). *Organizasyon ve yönetim*. Siyasal Kitabevi.
- Coombs, W. T., & Holladay, S. J. (2007). The negative communication dynamic: Exploring the impact of stakeholder affect on behavioral intentions. *Journal of Communication Management*, 11(4), 300-312. <https://doi.org/10.1108/13632540710843913>
- Creswell, J. W. (2014). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev.). Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi* (Y. Dede & S. B. Demir, Çev. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Çelikten, M. (2001). Okul yöneticilerinin problem çözme becerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(27), 297-309. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10332/126634>
- Çoban, E. (2020). Eskişehir’deki otel yöneticilerinin Koronavirüs (COVID-19) salgını boyunca uyguladıkları kriz yönetimi stratejilerinin belirlenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Dinler, S. S. (2022). COVID-19 salgın sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Düşünceli, F., Arı, Ö., Evren, M., & Kavak, O. (2020). COVID-19 sürecinde Mardin Artuklu Üniversitesi: Uzaktan eğitim sistemi, eğitim öğretim ile araştırma faaliyetlerinin değerlendirilmesi. https://www.artuklu.edu.tr/upload/posterler/covid/covid_19_mau.pdf
- Gliner, J. A., Morgan, G. A., & Leech, N. L. (2015). *Uygulamada araştırma yöntemleri: Desen ve analizi bütünleştiren yaklaşım* (S. Turan, Çev.). Nobel Akademik Yayınları.

- Green, J. C., Krayder, H., & Mayer, E. (2005). Combining qualitative and quantitative methods in social inquiry. In B. Somekh & C. Lewin (Eds.), *Research Methods in the Social Sciences* (pp. 275-282). Sage.
- Jena, P. K. (2020). Impact of pandemic COVID-19 on education in India. *International Journal of Current Research*, 12(7), 12582-12586. <http://journalcra.com/article/impact-pandemic-covid-19-education-india>
- Karadağ, E., Çiftçi, S. K., Gök, R., Su, A., Ergin, K. H., & Çiftçi, Ş. S. (2021). COVID-19 pandemisi sürecince üniversitelerin uzaktan eğitim kapasiteleri. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 8-22. <https://doi.org/10.32329/uad.874799>
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi* (5. baskı). 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.
- Koçel, T. (2014). *İşletme yöneticiliği* (15. baskı). Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. Jossey-Bass.
- Özdoğru, M. (2021). COVID-19 salgınında okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma stratejileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 1-14. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mead/issue/63456/903476>
- Pira, A., & Sohodol, Ç. (2015). *Kriz yönetimi: Halkla ilişkiler açısından bir değerlendirme* (5. baskı). İletişim Yayınları.
- Pullu, E. K., & Gömlüksiz, M. N. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin COVID-19 pandemi sürecinde çevrimiçi öğrenmeye ilişkin hazır bulunuşluk ve tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 757-782. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.77562>
- Saka, A. (2021). *Okul müdürlerinin kriz yönetimi: COVID-19 sürecindeki tutumları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Sayın, N. (2008). *Ortaöğretim kurumlarında kriz yönetimi stratejisinin incelenmesi İstanbul il örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Seidman, I. (2006). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences* (3rd ed.). Teachers College Press.
- Şahin, Z., Abbak, Y., Aslaner, İ. T., & Yerlikaya, C. A. (2022). COVID-19 pandemisi sürecinde lisansüstü öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 55(55), 131-154. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.1010258>
- Üstün, Ç., & Özçiftçi, S. (2020). COVID-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri: Bir değerlendirme çalışması. *Anadolu Kliniği*, 25, 142-153. <https://doi.org/10.21673/anadoluklin.721864>
- Tutar, H. (2007). *Kriz ve stres yönetimi* (2. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Tüz, M. V. (2014). *Kriz yönetimi: Uygulama için temel adımlar*. Nobel Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (1994). *Case study research: Design and methods* (2nd ed.). Sage Publications.
- Zdziarski, E. L. (2007). The crisis in the context of higher education. In Ks. Harper, Bg. Paterson, & E. L. Zdziarski II (Eds.), *Crisis management: Responding from the heart* (pp. 3-24). NASPA.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Problems caused by human behavior or mechanical malfunctions, economic difficulties, epidemics, natural disasters and accidental deaths are unfortunate realities of human life. It is almost inevitable to encounter various problems in daily life. On the other hand, today, new meanings have begun to be given to the concept of crisis. Because an event occurring in one part of the world can directly or indirectly affect other geographies in different parts of the world.

Wuhan, China in December 2019 and then affected the whole world, has had a worldwide impact and caused the death of many people. With the emergence of epidemic cases, health institutions have primarily raised their operations to the highest alert level (Anadolu Agency, [AA], 2022). In order to prevent the spread of the epidemic, educational institutions and other institutions carrying out social, cultural and sports activities had to stop their current operations within the scope of the state of emergency measures (Bostan & Karadağ, 2023). In addition, the current authorities have ensured that agriculture, industry and all other commercial activities are operated in a cautious and limited manner in order to avoid a second crisis in meeting the basic needs of the society. Educational institutions, which have been faced with this unprecedented crisis in recent times, have had to put forward a number of different behaviors, apart from the management practices they apply in normal times, in order to get out of the crisis with the least damage (Baltaş, 2004).

This research aims to contribute to the existing knowledge about crisis management through post-crisis experiences and to inform higher education administrators about possible crises they may encounter in the future. Although the information and findings obtained will not prevent the existence of future crises, this study will contribute to current and future higher education administrators being better prepared for before and after a similar crisis situation.

This research aims to evaluate whether the institution is prepared for the crisis situation that emerged in the coronavirus (Covid-19) epidemic in the case of Mardin Artuklu University and the translation of the preparations into practice, according to the opinions of administrators, academic staff, administrative staff and students.

2. METHOD

This study is qualitative research and was conducted using the situation analysis technique. The universe of the study consists of academic staff, managers, administrative staff and students working at Mardin Artuklu University in the 2022-2023 academic year. The study used maximum variation and criterion sampling methods, which are among the purposeful sampling methods. A semi-structured interview form consisting of open-ended questions was created for data collection in line with the literature and the objectives of the study. The data obtained in this study were analyzed using content analysis technique.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

Participants who stated that the institution was prepared for the pandemic crisis stated that the applications that would enable the execution of distance education and administrative works in the technological and informatics infrastructure were provided before the crisis, that the necessary units were established in the membership of accreditation institutions and the organizational chart, and that there were certain skills, competencies, and experiences in the field of education. They also stated that the university administration's efforts to keep up with the updates and technological developments made before the coronavirus (covid-19) pandemic crisis provided great convenience in coping with the problems experienced during the crisis. Participants who stated that they were prepared for the crisis stated that the institution had the technological equipment and the competence to use technology, the opportunity to communicate, the means of communication, and the necessary individual motivation.

Participants who stated that they were not prepared for the coronavirus pandemic crisis stated that they experienced psychological stress, anxiety, fear, and the concern of not being able to reach basic needs individually, that technology was not used effectively, that there was difficulty in conducting lessons with distance education, that there was no experience in protecting against the disease, and that they did not have the technological tools to access distance education. In addition, participants stated that the institution was not structurally prepared in terms of the necessary hygiene materials and physical spaces, administrative planning, economic opportunities and qualified human resources to protect against epidemics.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 16.07.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 401679

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Araştırmacıların her birinin mevcut araştırmaya katkısını yüzde biçiminde belirtiniz. Örneğin iki yazar varsa 1. yazarın araştırmaya katkı oranı %60, 2. yazarın araştırmaya katkı oranı %40'dır.

Yazar 1: Araştırmanın tasarlanması, veri analizi, raporlaştırma.

Yazar 2: Yöntemin belirlenmesi, danışmanlık, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları.

ÇATIŞMA BEYANI (CONFLICT OF INTEREST)

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden bağlantı yoktur. Yapılan Araştırmada hiçbir çıkar çatışması bulunmamaktadır